

Ajankohtaiset energiatehokkaista hankinnoista 2024

Ohjelma

- Energiatehokkaat hankinnat, mitä ja miksi?
- Uusia energiatehokkuuskriteereitä:
 - Ammattikeittiölaitteet
 - ohjelmistohankinnat
- Vinkkejä ja lisätietoa

Energiatehokkaat hankinnat, mitä ja miksi?

Kolme lainsäädännöstä tulevaa näkökulmaa

1. Rajat sille miten hankintoja tehdään ja mitä menettelyitä voidaan käyttää – hankintalaki ja erityisalojen hankintalaki
2. Mahdollisuudet energiatehokkuuden edistämiselle ja vaatimiselle.
3. Vaatimus energiatehokkuuden edistämiselle – mm. energiatehokkuuslaki, rakentamislaki sekä laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista.

Energiatehokkuuslaki

Energiatehokkuusdirektiiviin perustuvat valtion keskushallintoa koskevat velvoitteet:

”Keskushallintoviranomaisten on hankittava energiatehokkaita tuotteita, palveluja ja rakennuksia, jos se on mahdollista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyysden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kannalta.”

HUOM: EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat.

Mitä velvoite tarkoittaa käytännössä?

1. Jos tuoteryhmälle on energiamerkintävaatimus: hankittava vain parhaaseen luokkaan kuuluvia tuotteita
2. Jo tuoteryhmässä ei energiamerkintää: hankittava tuoteryhmäkohtaisissa ekosuunnitteluvaatimuksissa mainittujen viitearvojen mukaisia tuotteita.
3. Vain parhaan (A) polttoainetaloudellisuusluokan renkaita, ellei kansanterveys tai turvallisuus edellytä muuta.
4. Hankittava vain energiatehokkaita rakennuksia (viittaus rakentamislakiin) ellei tarkoituksena ole rakennuksen pitkälle menevä perusparannus, purkaminen, myyminen tai suojele.
5. Palveluhankinnoissa tulee edellyttää että myös palveluntarjoaja hankkii palvelua varten vain em. kohtien mukaisia tuotteita hankkiessaan uusia tuotteita.

Voidaan poiketa jos se ei ole mahdollista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyuden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kannalta.

Energiamerkintä, ekosuunnittelu...

- Lisätietoa ekosuunnitteluvaatimuksista löytyy sivulta www.ekosuunnittelu.info
- Voit mm. tarkistaa mille tuotteille on energiamerkintä ja mille tuoteryhmäkohtaisia ekosuunnitteluvaatimuksia: <https://ekosuunnittelu.info/tuotevaatimukset/kaikkituoteryhmat/>
- Energiatehokkaiden tuotteiden saatavuudesta tietoa EPREL-tuotetietokannasta:
- <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>

Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen velvoitteet

Liittymävelvoitteet on tarkoitettu avun tarjoamiseksi
kuntien ja kuntayhtymien energiatehokkuussopimusten seurantajärjestelmään.

Liittymävelvoitteet toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

- Liittymä sisällyttää Ministeriön julkaiseman ohjeen ”Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa” mukaisessa laajuudessa osaksi Liittymän omaa hankintaohjeistusta.
- Liittymä ohjeistaa sekä kouluttaa hankintoja tekevän henkilöstön energiatehokkuuden huomioon ottamiseksi hankintamenettelyissä.

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelun ohjauksessa

Liittymä ohjeistaa ja kouluttaa hankintoja tekevän henkilöstön energiatehokkuuden huomioon ottamiseksi hankintamenettelyissä. Liittymä ohjeistaa ja kouluttaa hankintoja tekevän henkilöstön energiatehokkuuden huomioon ottamiseksi hankintamenettelyissä.

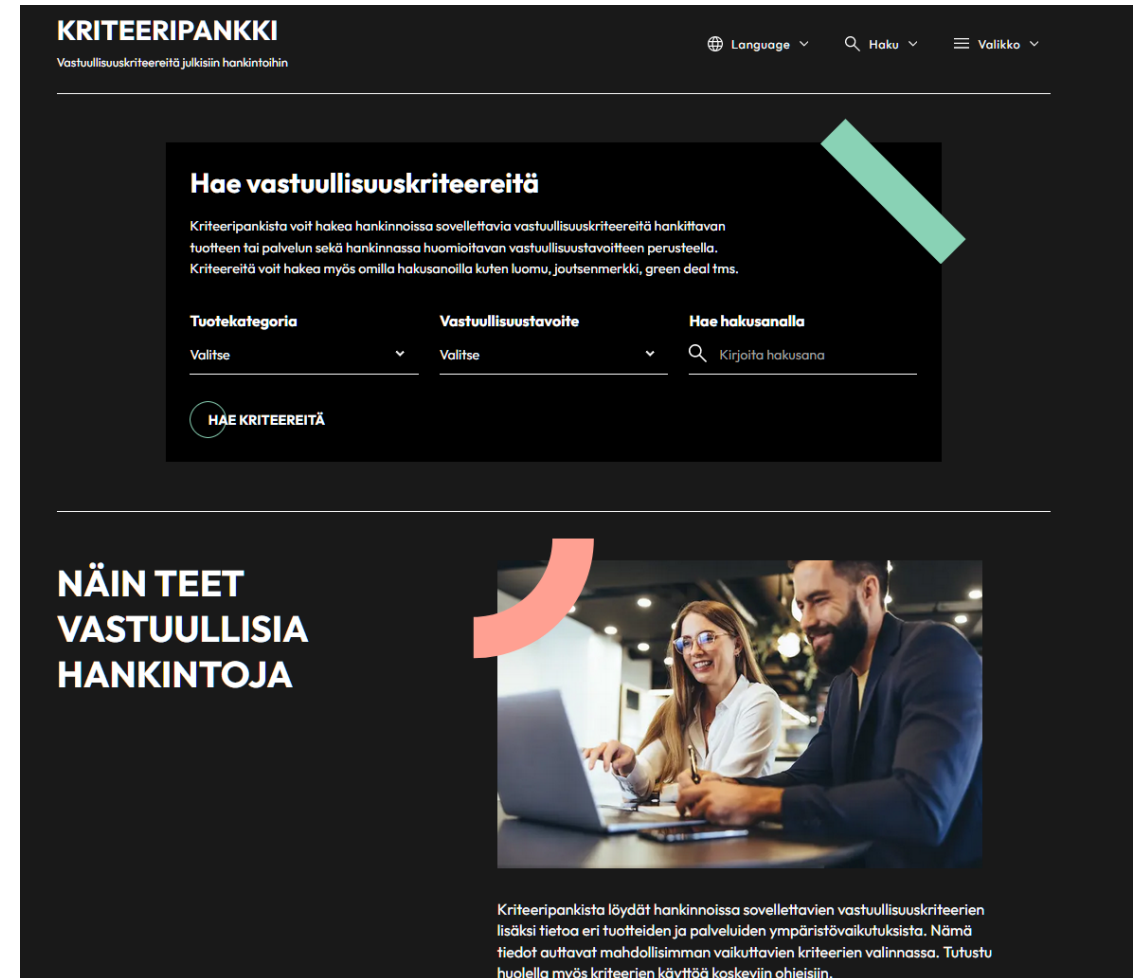
Mitä laki Laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa vaatii?

- Hankintayksiköiden on **kahdella erillisellä hankintajaksolla** varmistettava että heidän hankinnoissaan hankitaan lain liitteessä määritellyt osuudet niin sanottuja ”ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja” sekä ”Päästöttömiä M3 luokan ajoneuvoja”.
- Ympäristöystävällisten ja energiatehokkaiden ajoneuvojen määritelmä vaihtelee ajoneuvoluokittain ja myös hankintajaksoilla. Eri hankkijoilla eri suuruisia vaatimuksia.
- Toteutumista arvioidaan ajoneuvoluokkakohtaisesti, eli hankkijan omien ajoneuvojen hankinnat, leasing ja palvelut niputetaan yhteen!
- Laissa on liuta erilaisia poikkeuksia ja ajoneuvoja jotka voidaan jättää vaatimusten ulkopuolelle mm. hälytysajoneuvot, poliisin, tullin tai puolustusvoimien ajoneuvot, ruumisautot...
- Kuntaliiton yleiskirje 13/2021 hyvä lisätiedon lähde:
<https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2021/laki-ajoneuvo-ja-liikennepalveluhankintojen-ymparisto-ja>

Mikä kriteeripankki?

- Motivan ja KEINOn tarjoama maksuton, kaikille avoin palvelu, josta voi hakea vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin.
- Helpottaa julkisissa kilpailutuksissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien löytämistä ja käyttöä.
- Kriteeripankin kehitystä ovat rahoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö.
- Vastuullisuuskriteerien kehitystä tehdään eri hankkeissa ja useiden eri tahojen toimesta.

www.kriteeripankki.fi

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language Haku Valikko

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal rms.

Tuotekategoria Valitse **Vastuullisuustavoite** Valitse **Hae hakusana** Kirjoita hakusana

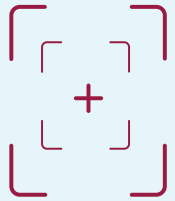
HAE KRITEEREITÄ

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

Kriteeripankista löydät hankinnoissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien lisäksi tietoa eri tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutuksista. Nämä tiedot auttavat mahdollisimman vaikuttavien kriteerien valinnassa. Tutustu huolella myös kriteerien käyttöä koskeviin ohjeisiin.

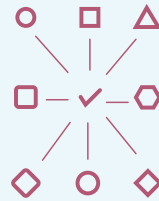
Kriteerien kehitysprosessi

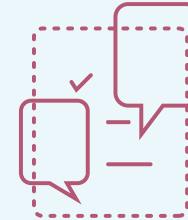
Tilannekuva /
Selvitys nykytilasta

Kriteeriluonnokset

Markkinavuoropuhelu ja
yhteiskehittäminen

Kriteeriehtotusten
kommentointi

Lopullisten kriteerien teko
ja julkaisu

Ammattikeittölaiteiden kriteerit

Ammattikeittiölaitteiden hankintakriteerit

Ammattikeittiölaitteiden aiemmat hankintakriteerit julkaistiin 12/2015.

Tällöin tuoteryhminä oli astianpesukoneet, sekä kylmälaitteet.

Ammattikeittiölaitteiden hankintakriteerit

Ammattikeittiölaitteiden kriteerit jaoteltiin seuraaville laitteille:

Ammattikäyttöiset:

- Astianpesukoneet
- Keittopadat
- Kylmälaitteet
- Uunit, parilat ja keittimet

Ammattikeittiölaitteiden hankintakriteerit

Kriteereillä voidaan vaikuttaa hankittavan laitteen

- Energiankulutukseen
- Energiatehokkaaseen käyttöön
- Vedenkulutukseen
- Ympäristöystävällisyyteen
- Työturvallisuuteen
- Takuuseen
- Varaosien saatavuuteen

Kriteerit:

Ammattikäyttöiset kylmälaitteet

Energiankäyttö

Kylmälaitteiden (jääkaapit, pakastimet) energiatehokkuus
Keittiölaitteiden käytön koulutus

Ympäristöystävällisyys

Kylmäaineen ympäristöystävällisyys

Laitteiden käyttöikä

Laitteen takuu-aika

Laitteen varaosien saatavuus

Kriteerit:

Ammattikäyttöiset astianpesukoneet

Energiankäyttö

Astianpesukoneen lämmön talteenotto
Astianpesukoneen energiankulutustiedot
Keittiölaitteiden käytön koulutus

Vedenkulutus

Vähentynyt vedenkulutus loppuhuuteluissa
Pesuveden uudelleenkäyttö

Työturvallisuus

Astianpesukoneen melutaso

Laitteiden käyttöikä

Laitteen takuu-aika
Laitteen varaosien saatavuus

Kriteerit: Ammattikäyttöiset keittopadat

Energiankäyttö

Keittopadan lämpötilan mittaus

Keittopatojen energiankulutustiedot

Keittiölaitteiden käytön koulutus

Laitteiden käyttöikä

Laitteen takuu-aika

Laitteen varaosien saatavuus

Kriteerit: Ammattikäyttöiset uunit, parilat ja keittimet

Energiankäyttö

Liesien energiatehokkuus

Uuniluukkujen ja -ovien lasikerrosten määrä

Keittiölaitteiden käytön koulutus

Laitteiden käyttöikä

Laitteen takuu-aika

Laitteen varaosien saatavuus

Kriteereistä

Laitteiden takuu-aika ja varaosien saatavuus pidentävät laitteen käyttöikä.

Tuoteryhmäkohtaisesti

- Kylmälaitteiden
 - Energiamerkintä toimii erinomaisena energiatehokkuuden indikaattorina
 - Kylmäaineen valinnalla voidaan vaikuttaa laitteen ympäristövaikutukseen
- Astianpesukoneiden
 - Vedenkulutusta voidaan pienentää veden uudelleenkäytöllä ja vesipihillä loppuhuuhtelujaksolla
 - Energiankulutusta voidaan pienentää lämmön talteenoton avulla
 - Melutasoa rajoittamalla saadaan paremmat työskentelyolosuhteet

Kriteereistä

Keittopatojen sekä uunien, pariloiden ja keittimien energiatehokkuuteen voidaan vaikuttaa laitevalinnoilla.

Esimerkiksi:

- Keittopatojen lämpötilansäätö ja energiankulutustiedot
- Lieden käyttötekniikka
- Uuniluukkujen ja ovien lasikerrosten määrä.

Laitteiden oikeanlaisella käytöllä vahva vaikutus niiden energiatehokkuuteen.

Keittiölaitteiden käytön koulutuksella varmistetaan laitteiden ympäristöystävällinen käyttö ja huolto, jolloin keittiössä säästetään resursseja kuten energiaa, vettä ja kemikaaleja. Koulutusmateriaalin avulla uusi henkilökunta voidaan kouluttaa energiatehokkaisiin työskentelymenetelmiin.

Ammattikäyttöisten kylmälaitteiden elinkaarikustannukset!

Olemme työstäneet LCC-laskuria (Life Cycle Costing), missä elinkaarikustannukset lasketaan energiamerkissä ilmoitettavia tietoja käyttäen, (vuosittainen energiankulutus) mutta olemme epävarmoja laskurin tarpeesta.

Laskurissa ei huomioitaisi laitteen nettotilavuutta.
Kuinka suuri merkitys käytännössä?

Kirjoittakaa ajatuksianne chattiin!

Ohjelmistohankintojen kriteerit

Kriteerit ohjelmistohankintoihin 1

Ohjelmiston virrankulutukseen, resurssien käyttöön ja datan siirtotarpeeseen vaikuttavat vaatimukset:

- Loppukäyttäjän mahdollisuus seurata ohjelmiston kuormitusta
- Kapasiteetin käyttö ja vapautus ohjelmiston taustajärjestelmässä
- Ohjelmisto vapauttaa kapasiteettia tarvittaessa käyttäjän päätelaitteella
- Ohjelmiston toiminta offline-tilassa
- Ohjelmiston ja laitteen virranhallintaominaisuudet

Kriteerit ohjelmistohankintoihin 2

Ohjelmiston virrankulutukseen, resurssien käyttöön ja datan siirtotarpeeseen vaikuttavat vaatimukset:

- Ylläpitäjän mahdollisuus seurata ohjelmiston kuormitusta
- Ohjelmisto sallii asetusten muokkauksen
- Oletusasetuksena virrankulutuksen minimoivat asetukset
- Ohjelmistokehityksen tekniset valinnat pyrkivät tehokkuuteen
- Ohjelmiston resurssienkulutuksen minimointi ja sen kehittäminen sopimuskauden aikana (tekninen optimointi)
- Bottiliikenteen hallinnointi
- Välimuistien tehokas käyttö

Kriteerit ohjelmistohankintoihin, muut kuin energiatehokkuus.

Kustannustehokkuus:

- **Ohjelmiston taaksepäin yhteensopivuus** (->laitekannan elinkaaren pidentäminen)
- Ohjelmiston toimivat rajapinnat
- Tilaajan oikeus lähdekoodiin
- Ohjelmiston käytettävyyden optimointi - käyttäjien tulee suoriutua tehtävistä nopeasti ja virheettömästi
- Ohjelmiston datan tulee olla hävitettävissä tietoturvallisesti ja siirrettävissä toisiin ohjelmistoihin

Datakeskukset, konesalit ja pilvipalvelut

Ilmastopäästöjä vähentävät kriteerit:

- Hukkalämmön uudelleenkäyttö
- Palvelinkeskuksen energiankäytön tehokkuus
- Fossiilittoman energiankäytön osuuden ilmoittaminen
- Fossiilittoman energian käyttö
- Uusiutuvan energiankäytön osuus

Jätteiden vähentäminen ja sos. vastuullisuus:

Käyttöiän päähän tulleiden palvelimien ja verkkolaitteiden käsittely

Tietoturvallinen kierrätys:

Tallennuslaitteiden tietojen hävittäminen turvallisesti

Ohjeita ja vinkkejä energiatehokkuuden huomioimiseen hankinnoissa

Energiatehokkaat hankinnat - verkkokurssi

Motiva on laatinut verkkokurssialustalle maksuttoman kurssin energiatehokkuuden edistämisestä eri hankintakategorioissa. Energiatehokkuutta edistävät kriteerit tukevat usein myös vähähiilisyyttä ja muita ympäristötavoitteita.

Kohderyhmä: Julkiset hankkijat, hankintoja ohjaavat, hankintoja kehittävät

Tavoite: Opastaa julkisia hankkijoita ympäristökriteerien asettamisessa ja kehittämisessä. Tarjota perustietoa lisätietolähteistä kuten kriteeripankeista

Kurssin kotisivu:

<https://motiva-verkkokurssit.fi/kurssit/energiatehokkaat-hankinnat-verkkokurssi/>

Kurssin mahdollistaa Energiavirasto

 VERKKOKURSSIT

Energiatehokkaat hankinnat - verkkokurssi

- Tervetuloa kurssille!
- Energiatehokkuus kunnissa ja muissa julkisissa organisaatioissa
3 Kappaletta
- Hankintoja ja energiatehokkuutta koskeva lainsäädäntö
4 Kappaletta | 1 Tehtävä
- Energiatehokkuutta koskevat kriteerit eri tuoteryhmille
8 Kappaletta | 1 Tehtävä
- Yhteenveto ja jatko-opiskeltavaa
2 Kappaletta

Kurssin sisältö ja suoritustapa

Sisältö:

- Yleisesittely teemasta ja aihealueeseen liittyvästä keskeisestä lainsäädännöstä
- Kategoriakohtaista käsittelyä mm. kiinteistöjen, ajoneuvojen, tietotekniikan, valaisun osalta..
- Lisätietolähteitä ja jatko-opiskeltavaa

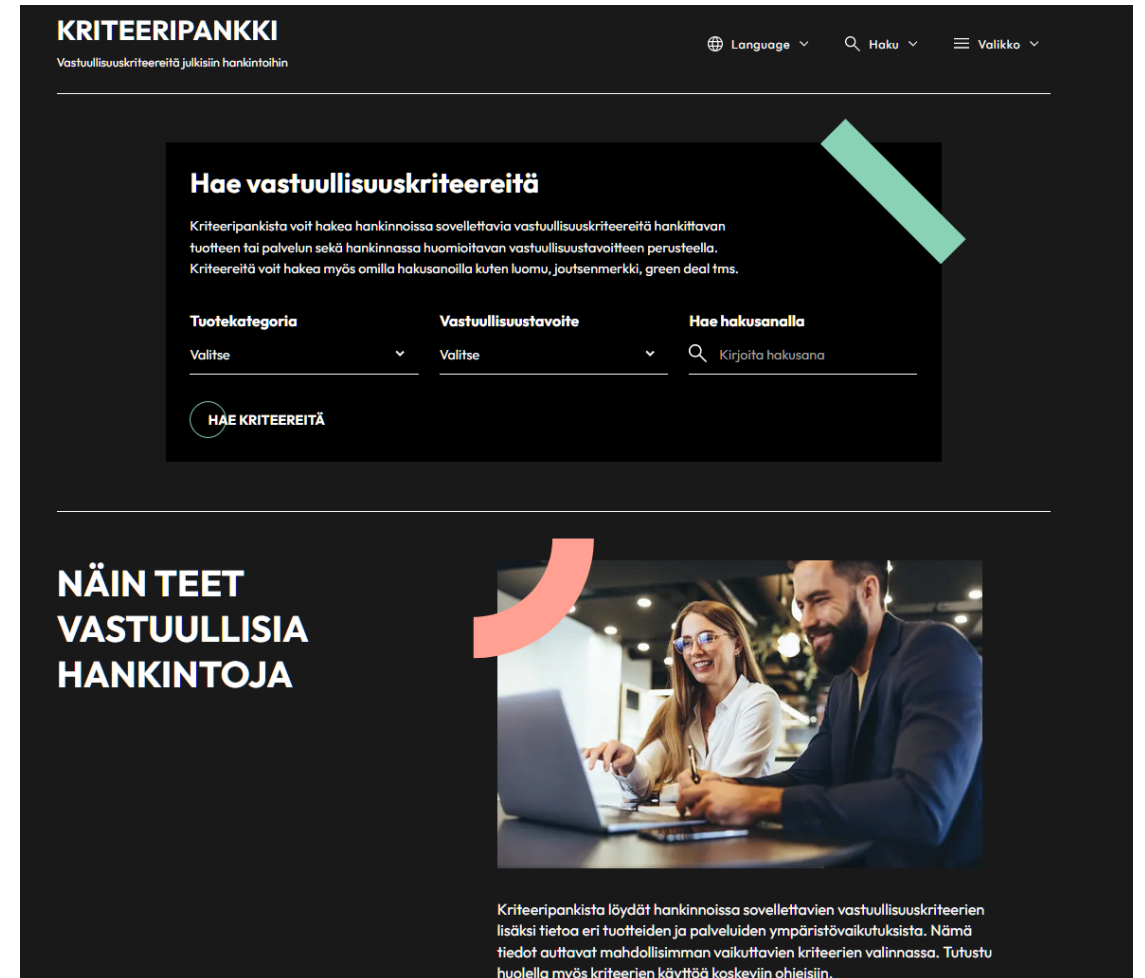
Suoritustapa:

- Verkkokurssi jota voi tehdä omaan tahtiin vaiheittain ja soveltuviin osioihin hyppien. Vaatii rekisteröitymisen kurssialustalle
- Kesto noin 1 - 1,5 tuntia

Mikä kriteeripankki?

- Motivan ja KEINOn tarjoama maksuton, kaikille avoin palvelu, josta voi hakea vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin.
- Helpottaa julkisissa kilpailutuksissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien löytämistä ja käyttöä.
- Kriteeripankin kehitystä ovat rahoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö.
- Vastuullisuuskriteerien kehitystä tehdään eri hankkeissa ja useiden eri tahojen toimesta.

www.kriteeripankki.fi

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language Haku Valikko

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal fms.

Tuotekategoria Valitse **Vastuullisuustavoite** Valitse **Hae hakusana** Kirjoita hakusana

HAE KRITEEREITÄ

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

Kriteeripankista löydät hankinnoissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien lisäksi tietoa eri tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutuksista. Nämä tiedot auttavat mahdollisimman vaikuttavien kriteerien valinnassa. Tutustu huolella myös kriteerien käyttöä koskeviin ohjeisiin.

Kriteeripankissa julkaistavat kriteerit ovat

- Hankintalain mukaisia
- Markkinatilannetta vastaavia = Kriteerit täyttäviä tuotteita/palveluita saatavilla
- Markkinaa kannustavia
- Syrjimättömiä
- Todennettavia
- Vertailukelpoisia
- Hankinnan kohteeseen liittyviä

Lisätietoa markkinoilla saatavilla olevista tuotteista

Hankkijan yleiset työvälineet: oma selvitys, tietopyynnöt, markkinavuoropuhelut...

Energiatehokkaiden tuotteiden saatavuudesta EU-tasoista tietoa EPREL-tuotetietokannasta:
<https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>

EPREL - Energiamerkintöjen eurooppalainen tuotetietokanta

Astianpesukoneet

Pyykinpesukoneet

Näytöt

Jääkaapit, pakastimet ja viinikaapit

Kiitos

@MotivaOy

www.motiva.fi